Linter, Collector Oude Spoorweg

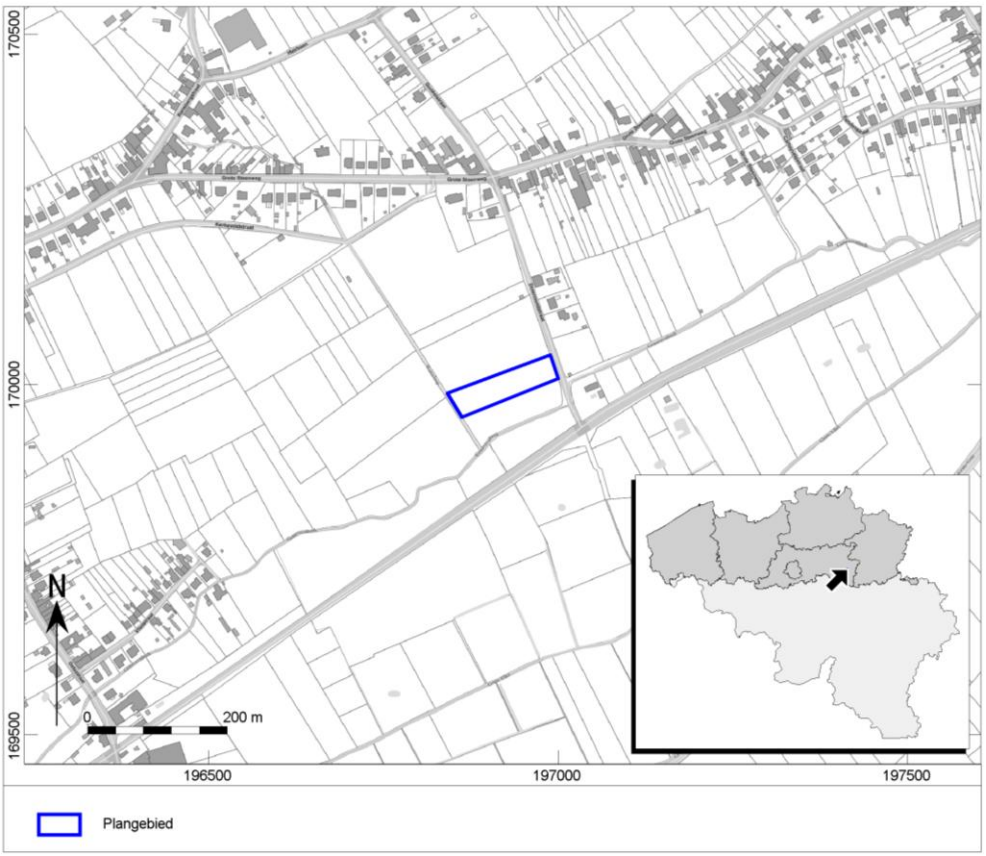
Programma van Maatregelen

Auteur:
J. Siemons

Autorisatie:
P.L.M. Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

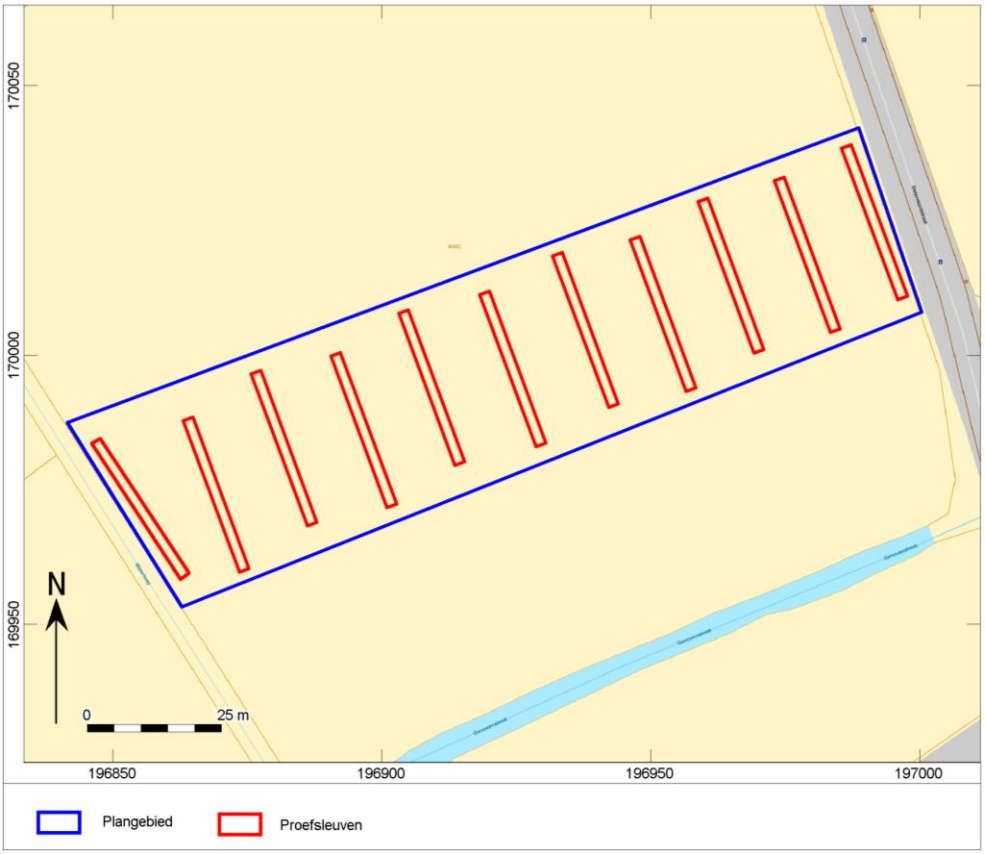
1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in juni 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van locatie Linter, Collector Oude Spoorweg (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een proefsleuvenonderzoek (prospectie met ingreep in de bodem) en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen grondverbetering op het terrein aan de Dotermontstraat. De nota volgt op een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek (in uitgesteld traject) uitgevoerd door ABO nv in de periode januari-juli 2017.[1]

Afb. 1. Locatiekaart van het totale plangebied.

[1] Lamberts 2017: Lamberts *et al*. 2017.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek.

Het plangebied(perceel 659C) zal een terrein voor grondverbetering en werkzones worden. Op het terrein wordt de teelaarde van ongeveer 30cm dik afgeschraapt en ter plaatse apart gestockeerd. Na de werken wordt de grond opnieuw verspreid over het terrein om het in zijn oorspronkelijke toestand te herstellen.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek adviseerde ABO nv om een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren. Op 14 juni 2017 werden er 12 boringen gezet op het terrein om te zien of de bodem nog intact was en/of er een buffer aanwezig was voor in situ bewaring. Het resultaat was dat de bodem intact was met uitzondering van boring 11. Hier door was een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen duiden. De mogelijk op het terrein aanwezige archeologische resten bevatten potentieel tot kennisvermeerdering en vereisen verder onderzoek.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Volledigheid van het onderzoek

2.1.1 Bureauonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek[2] is er sprake van een archeologische verwachting voor sporen vanaf de prehistorie tot de Nieuwste Tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de landschapsvorming van het plangebied, de daarmee samenhangende bewoningsgeschiedenis en de aanblik van het plangebied op geraadpleegd historisch kaartmateriaal. Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) zijn in een straal van 1 km rond het plangebied drie CAI-locaties geregistreerd. Melding 5.673 is een 17de eeuws kasteel in Neerlinter met een walgracht. Melding 2.396 is de Sint-Folianuskerk uit de late middeleeuwen in Neerlinter. Tenslotte is melding 2.035 een mogelijke verdwenen mot met walgracht uit de 18de eeuw in Drieslinter. Verder is er een beschermd dorpsgezicht met monumenten aanwezig. Het gaat om een volledige watermolen met 18de eeuwse kern, sluiswerk en oliestampkot. De kans is er dat er archeologische resten aanwezig zijn en dat deze bedreigd worden door de geplande werkzaamheden in het plangebied.

Het onderzoeksgebied is geografisch gelegen in de Zandleemstreek en bevindt zich op een vlak terrein. Ten zuiden van het plangebied loopt de Genovevabeek. Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gelegen in het profieltype 1a. Dit zijn eolische afzettingen van het Weichseliaan en mogelijk Vroeg-Holoceen aanwezig bovenop de hellingsafzettingen. De eolische zandleemafzettingen in de omgeving van het onderzoeksgebied komen vooral voor ten noordwesten van de Gete. Dit zandleempakket is opgewaaid uit de bedding van de pleistocene laatglaciale Gete. Het huidige landschap is een gevolg van intensieve rivierwerking in recente geologische tijden. In de brede Gete-valleien heeft het Quartair dik vaak een dikte van meer dan 10m. Op de Tertiairgeologische kaart is het plangebied gelegen in de Formatie van Tienen. Deze formatie is afgezet tussen het Paleoceen en het Eoceen. Het zijn fulviatiele afzettingen bestaande uit zwart tot zwartbruine en grijze klei.
Het plangebied wordt volgens de bodemkaart in het noorden en oosten gekenmerkt door een PAf(p) bodem. Dit is een zeer droge to matig natte licht zandleembodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B-horizont. De variant die op het terrein aanwezig is heeft een dikke humus B-horizont. In het zuiden en westen van het plangebied komt het bodemtype sLlf(p) voor. Dit is een natte zandleembodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B-horizont. Ook hier is de variant met een dikke humus B-horizont aanwezig maar eveneens kan er een zandsubstraat op minder dan 75 cm diep voorkomen.

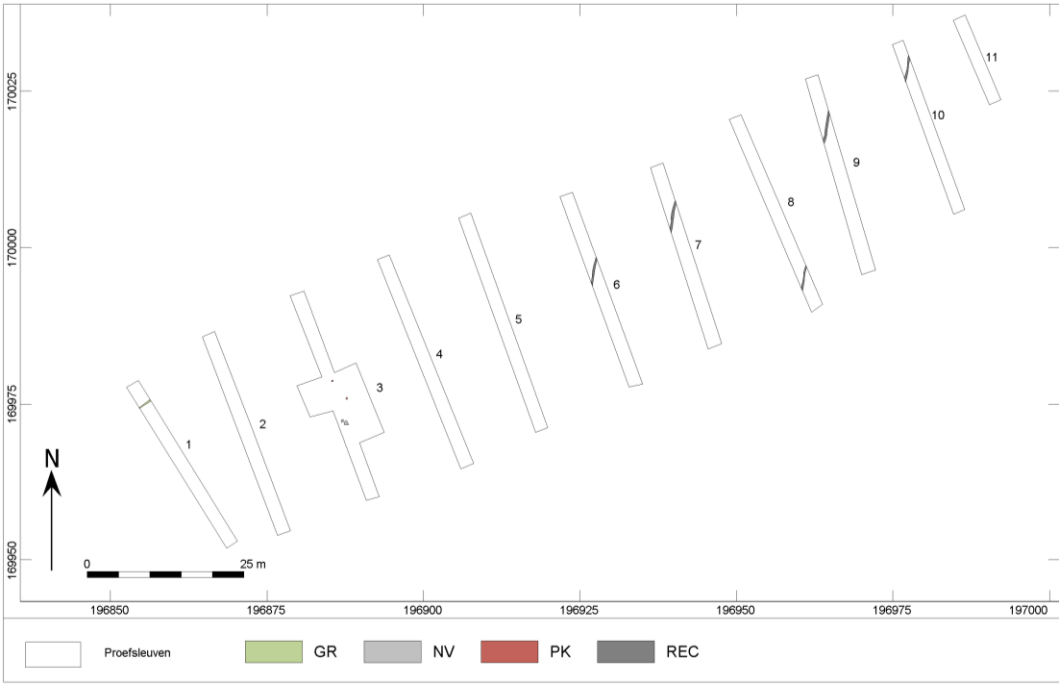
2.1.2 Landschappelijk bodemonderzoek

Op 14 juni werd door Geosonda en ABO nv een landschappelijk bodemonderzoek bestaande uit 12 boringen uitgevoerd op het terrein langs de Dotermontstraat (perceel 659c *partim*). Dit onderzoek moest uitwijzen of de bodemopbouw intact is en of er een eventuele buffer aanwezig was waardoor *in situ* behoud van eventueel aanwezige archeologische resten en/of sporen mogelijk zou zijn.
Het landschappelijk booronderzoek wees uit dat de bodemopbouw, met uitzondering van boring 11, intact was. De verwachting is dan ook hoog dat archeologische resten en/of sporen bewaard kunnen zijn op het terrein. Omdat er geen bufferzone aanwezig is op het terrein die een bescherming zou bieden voor eventuele aanwezige erfgoedwaarden, is archeologisch vervolgonderzoek aangewezen. Een evaluatie van de landschappelijke ligging, bodemopbouw en gekende archeologische sites in de omgeving wordt een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. De tussenstap van archeologische boringen wordt voor dit terrein geacht geen kenniswinst op te leveren voor het terrein. Het lage potentieel voor het aantreffen van vondsten uit deze periode en de beperkte oppervlakte voor het terrein houden immers een lage verwachting in van een mogelijke kans op kennisvermeerdering.

[2] Lamberts. 2017.

2.1.3 Proefsleuvenonderzoek

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal 10 sporen geregistreerd. Deze zijn geïnterpreteerd als paalkuil (PK), greppel (GR), natuurlijke verkleuring (NV) en recente verstoring (REC) (afb. 3).
In werkput 1 werd een smalle greppel aangetroffen. Op historisch kaartmateriaal komt de greppel niet overeen met een perceelsgrens of dergelijke. Gezien het feit dat de greppel niet doorloopt in de andere putten, zal het misschien eerder gaan om een ploegspoor of recente verstoring. Verder werden er in werkput 3 twee sporen aangetroffen. Spoor 1 en 2 waren mogelijke paalkuilen. De sporen tekende zich onregelmatig af in het vlak en hadden een bruine kleur. In de werkput werden verder nog twee natuurlijke verkleuringen geregistreerd. Om een beter overzicht van de aangetroffen sporen te krijgen, zijn twee kijkvensters aangelegd. In deze kijkvensters werden geen extra sporen gevonden (afb. 10). De twee sporen (S3.1 en 3.1) zijn dan gecoupeerd, gefotografeerd en getekend. In de coupe is spoor 1 geïnterpreteerd als een natuurlijke verkleuring en spoor 2 als een paalkuil van 9 cm diep (afb. 11).
De overige sporen werden allemaal als recente verstoringen geïnterpreteerd, namelijk recente drainagebuizen. Deze lagen op ongeveer 60 cm diepte en vertoonde soms een verkleuring in het vlak. De drainagebuizen waren nog in gebruik voor de aardappelteelt op het terrein.

Afb. 3. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

3 Impactbepaling

De zone heeft een oppervlakte van ongeveer ca. 5.454m^2. terrein wordt de teelaarde van ongeveer 30cm dik afgeschraapt en ter plaatse apart gestockeerd. Na de werken wordt de grond opnieuw verspreid over het terrein om het in zijn oorspronkelijke toestand te herstellen.
Het terrein zal ook gedurende de uitvoering van de rioleringswerken als opslagplaats voor materiaal en grond gebruikt worden. Het dient dus toegankelijk te zijn voor zwaar werfverkeer en zal een destructieve impact hebben op het eventueel aanwezige archeologische niveau. Langs het gehele tracé zullen werkzones voorzien worden waarbij de bodemingreep beperkt wordt tot het samendrukken van de grond door het zware werfverkeer. Dit zal aan de hand van het gebruik van geotextiel en rijplaten geminimaliseerd worden.

De gedetailleerde ontwerpen van de te realiseren werken staan weergegeven onder hoofdstuk 1.6 van de nota. De consequentie van deze ingrepen is dat eventuele archeologische resten zullen worden verstoord.

4 Bepaling van maatregelen

Binnen het onderzochte gebied werden in totaal 10 sporen aangetroffen. Het gaat om een aantal recente verstoringen, natuurlijke verkleuringen, een greppel of ploegspoor en een paalkuil.

Aangezien er naast één smalle greppel en één losse paalkuil geen andere sporen aangetroffen werden in de vorm vaneen structuur, lijkt de kans op kennisvermeerdering voor het gebied zeer beperkt. Met deze gegevens in het achterhoofd adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum bvba vrijgave van het terrein.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terreinen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.